

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สภาพสังคม วิธีการดำเนินชีวิต และค่านิยมของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปด้วย คนในสังคมต่างดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอดและสนองต่อความต้องการของตนเองที่ต้องการสร้างฐานะ ความร่ำรวย เป็นที่นับหน้าถือตาของคนในสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นตัวผลักดันให้เกิดการละเมิดกฎระเบียบของสังคม หรือที่เรียกว่าเกิด “อาชญากรรม” ขึ้นในสังคม

อาชญากรรมเป็นสิ่งที่มิได้อยู่คู่ทุกสังคม และเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นในอนาคต ตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม ดังปรากฏในสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น วิทยุ โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ ซึ่งอาชญากรรมส่งผลให้เกิดความเสียหาย และความสูญเสียอย่างมากมาย ทั้งในด้านชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน และความสงบเรียบร้อยของสังคม

ในสังคมไทย การเกิดอาชญากรรมมีที่มาจากปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นมาเป็นเวลานาน และยากแก่การขจัดให้หมดสิ้นไป ปัญหานั้นคือ ปัญหายาเสพติด โดยยาเสพติดได้ส่งผลกระทบในหลายด้าน ทั้งในส่วนของพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ที่ทำให้ผู้ที่ติดยาเสพติดมีสภาพร่างกายทรุดโทรม อ่อนแอ จนอาจติดโรคต่าง ๆ ได้ง่าย บางส่วนมีสภาพจิตใจ คลุ้มคลั่ง ก่อเหตุร้าย ทำให้เกิดปัญหาทางด้านสาธารณสุข และนอกจากนี้ยังได้ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมตามมาหลายประการ โดยเฉพาะการก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการศึกษาของเด็กและเยาวชน ปัญหาการขาดคุณภาพของประชากรและปัญหาการบำบัดรักษา ซึ่งนับเป็นความสูญเสียต่อประเทศชาติอย่างมาก (นันทิ จิตสว่าง และคณะ, 2544, น. 1)

แม้รัฐบาลจะได้ดำเนินงานในการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเร่งด่วน และต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2544 จนได้ประกาศชัยชนะในการต่อสู้กับสงครามยาเสพติด เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2546 ส่งผลให้สถานการณ์ และแนวโน้มของปัญหายาเสพติดได้ลดระดับความรุนแรงอย่างมาก โดยอยู่ในระดับที่ไม่กระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชน แต่การแพร่ระบาดใน

ปัจจุบันก็ยังคงมีอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในส่วนของ การจองจำหน่าย หรือการค้ำนั้น มีแนวโน้มของการกระทำผิดสูงขึ้น จะเห็นได้จากจำนวนผู้กระทำผิดที่เพิ่มจำนวนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และจากการดำเนินงานของรัฐบาลทำให้จำนวนผู้ต้องขังคดียาเสพติดเพิ่มจำนวนมากขึ้น เห็นได้จากสถิติผู้ต้องขังคดีจำหน่ายยาเสพติดในรอบ 5 ปี (ปีงบประมาณ) ดังนี้

ตารางที่ 1.1

สถิติผู้ต้องขังเด็ดขาดในรอบ 5 ปี

ปี	ผู้ต้องขังเด็ดขาดทั้งหมด			ผู้ต้องขังเด็ดขาดคดี เสพยาเสพติด			ผู้ต้องขังเด็ดขาดคดี จำหน่ายยาเสพติด		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
2543	107,919	24,415	132,337	20,227	4,676	24,903	42,272	15,842	58,114
2544	120,535	29,069	149,604	21,268	6,470	27,739	51,131	18,695	69,826
2545	129,644	32,899	162,543	24,072	7,348	31,423	57,304	22,024	79,358
2546	125,395	32,172	157,567	19,216	6,576	25,792	56,981	22,226	79,207
2547	124,981	31,757	156,738	18,505	6,279	24,784	56,758	22,047	78,300

ที่มา: กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์, 2548

จากสถิติดังกล่าว พบว่าผู้ต้องขังเด็ดขาดที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกรมราชทัณฑ์ได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเพศหญิงก็มีอัตราการกระทำผิดที่เพิ่มขึ้นด้วย จากแนวโน้มดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า การเกิดอาชญากรรมหรือการกระทำผิดไม่ใช่เฉพาะแต่ผู้ชายเท่านั้นที่เป็นผู้กระทำผิด แต่ปรากฏมีผู้หญิงจำนวนไม่น้อยที่กระทำผิดด้วย แสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงในสังคมไทย ทั้งที่โดยธรรมชาติผู้หญิงเป็นเพศที่มีสภาพร่างกาย และจิตใจที่อ่อนแอ แต่กลับมาเป็นผู้กระทำผิดคดีจำหน่ายยาเสพติด

ลักษณะการจำหน่ายยาเสพติดส่วนใหญ่ของผู้หญิง เป็นการขายให้แก่ลูกค้าที่เป็นผู้เสพ มีการรับจ้างขนย้าย และการลำเลียง โดยอาศัยลักษณะทางกายภาพของผู้หญิงที่มีความอ่อนแอกว่าผู้ชาย และในลักษณะที่เป็นผู้เสพแล้วผันตัวเองมาจำหน่ายให้แก่ผู้เสพด้วยกัน เพื่อนำเงินมาซื้อยาเสพติดต่อไป หรือนำมาใช้จ่ายในการซื้อของฟุ่มเฟือย หรือเที่ยวเตร่ (กรมราชทัณฑ์ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2548, น. 2)

การกระทำผิดดังกล่าว อาจเนื่องมาจากสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในปัจจุบัน ที่ผู้หญิงมีบทบาทมากขึ้น สามารถทำกิจกรรม ประกอบอาชีพมากมายหลายสาขา อาชีพ และเมื่อผู้หญิงมีสิทธิ เสรีภาพ การกระทำต่าง ๆ ได้มากขึ้น อัตราการกระทำผิดของผู้หญิงก็จะมีมากขึ้นด้วย

ดังนั้น การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดคดีจำหน่ายยาเสพติดของผู้ต้องขังหญิง จะทำให้ทราบเพิ่มเติมถึง ปัจจัย หรือสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้ต้องขังหญิงต้องกระทำผิดคดีจำหน่ายยาเสพติดว่ามีเหตุปัจจัยใดบ้าง เพราะการกระทำผิดคดีจำหน่ายยาเสพติดนั้นอาจเนื่องมาจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งหรือหลายปัจจัยประกอบกัน อาทิ สภาพครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เมื่อทราบถึงปัจจัยแล้ว ก็สามารถที่จะนำมาพิจารณาหาทางป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้ลดน้อยลง เนื่องจากสภาพความเป็นจริงของปัญหานั้น เมื่อผู้หญิงกระทำผิดกฎหมาย และถูกนำมาดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จะเกิดผลกระทบที่ตามมา คือ ความสูญเสียของสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันแรกและสำคัญที่สุดของสังคมเพราะไม่เพียงแต่ผู้หญิงที่กระทำผิดดังกล่าวจะได้รับผลกระทบเท่านั้น แต่ยังมีบุคคลที่อยู่ในความดูแล รับผิดชอบ เช่น บิดามารดา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งบุตรที่ต้องมีภาวะที่ขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดการอบรม ขาดความรักความอบอุ่น และขาดการศึกษา กระทั่งกลายเป็นเด็กมีปัญหาที่สังคมต้องรับภาระในการดูแลแก้ไข ซึ่งสิ่งเหล่านี้นับได้ว่าเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญ

ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการศึกษารื่องการกระทำผิดคดีจำหน่ายยาเสพติดของผู้ต้องขังหญิง จะเป็นงานที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะมีคุณค่า ส่งผลต่อการสร้างสรรกิจกรรมที่ต้องดำเนินการในแง่การแก้ไขป้องกันปัญหาการกระทำผิดคดีจำหน่ายยาเสพติดของผู้ต้องขังหญิง ซึ่งหากมิได้มีการศึกษากันอย่างจริงจังเพื่อมุ่งเน้นแนวทางแก้ไขป้องกันแล้ว ปัญหาดังกล่าวก็อาจรุนแรงขึ้น ซึ่งไม่เพียงแต่จะส่งผลกระทบต่อตัวผู้กระทำผิด และครอบครัวของเขาเท่านั้น แต่ยังส่งผลร้ายแก่สังคมโดยรวม ทำให้ความมั่นคงปลอดภัยของสังคมย่อมลดลง ตลอดจนส่งผลให้เกิดอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

ผู้ศึกษาเลือกที่จะศึกษาทัศนสถานหญิงกลาง เนื่องจากการสำรวจ เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2549 ปรากฏมีผู้ต้องขังเด็ดขาดจำนวนทั้งสิ้น 2,214 คน โดยในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มีผู้ต้องขังเด็ดขาดจำนวน 1,897 คน

คิดเป็นร้อยละ 85.68 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอัตราการกระทำความผิดของผู้ต้องขังหญิง ในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีสถิติที่ค่อนข้างสูงกว่าความผิดในลักษณะอื่น ๆ รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2

จำนวนผู้ต้องขังเด็ดขาดแยกตามลักษณะความผิด

ทัณฑสถานหญิงกลาง

ลักษณะความผิด	จำนวน	ร้อยละ
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	1,897	85.68
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	157	7.09
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย	75	3.39
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	24	1.08
ความผิดลักษณะอื่น	61	2.76
รวม	2,214	100

ที่มา: ทัณฑสถานหญิงกลาง (สำรวจ ณ 30 กันยายน 2549)

ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ยังได้แบ่งตามประเภทคดี (ฐานความผิด) พบว่า ความผิดฐานจำหน่าย ครอบครอง เพื่อจำหน่ายและอื่น ๆ หรือกลุ่มประเภทจำหน่ายมีจำนวน 1,833 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 96.63 ส่วนความผิดฐานเสพ ครอบครอง หรือกลุ่มประเภทเสพมีจำนวน 64 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 3.37 ตามตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.3

จำนวนผู้ต้องขังเด็ดขาดคดี พ.ร.บ. ยาเสพติดฯ แยกตามประเภทคดี

ทัณฑสถานหญิงกลาง

ประเภทคดี	จำนวน	ร้อยละ
จำคุก	818	43.12
ครอบครองเพื่อจำคุก	977	51.50
อื่นๆ	38	2.01
รวมประเภทจำคุก	1,833	96.63
เสพ	19	1.00
ครอบครอง	27	1.42
เสพและครอบครอง	18	0.95
รวมประเภทเสพ	64	3.37
รวมทั้งสิ้น	1,897	100

ที่มา: ทัณฑสถานหญิงกลาง (สำรวจ ณ 30 กันยายน 2549)

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลในตารางข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่าผู้ต้องขังหญิงในคดียาเสพติดส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องขังในกลุ่มประเภทจำคุก คือ จำคุก ครอบครองเพื่อจำคุก ซึ่งมีอัตราที่สูงมาก ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงประสงค์จะศึกษาหาคำตอบว่า ปัจจัยใดที่มีผลให้ผู้ต้องขังหญิงตัดสินใจกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะการจำหน่ายยาเสพติด อันจะทำให้ทราบแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในส่วนของผู้จำหน่ายยาเสพติดให้เบาบางลง และเพื่อเป็นการเรียนรู้และเข้าใจผู้ต้องขังหญิงคดีจำหน่ายยาเสพติด อันจะนำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของผู้ต้องขังหญิงมิให้กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก และสามารถกลับไปประพฤติตนตามกฎหมายระเบียบของสังคมต่อไปได้เมื่อพ้นโทษออกไปจากเรือนจำ

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และสภาพปัญหา การกระทำผิดคดีจำหน่ายยาเสพติดของผู้ต้องขังหญิง

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่การกระทำผิดคดีจำหน่ายยาเสพติดของผู้ต้องขังหญิง
3. เพื่อแสวงหามาตรการป้องกัน และแนวทางแก้ไขการกระทำผิดของผู้ต้องขังหญิง

ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดคดีจำหน่ายยาเสพติดของผู้ต้องขังหญิง โดยเน้นศึกษาเฉพาะผู้ต้องขังหญิงที่มีกำหนดโทษเด็ดขาดของทัณฑสถานหญิงกลางที่กระทำผิดคดียาเสพติด ซึ่งศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วว่าเป็นผู้มีความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 โดยศึกษาถึงข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังคดีจำหน่ายยาเสพติด ในด้านปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคมหรือสภาพแวดล้อม และปัจจัยทางจิตวิทยา ที่อาจส่งผลให้ต้องกระทำความผิด

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิด หมายถึง สิ่งที่เป็นสาเหตุของการกระทำผิดในคดีจำหน่ายยาเสพติดของผู้ต้องขังหญิงทัณฑสถานหญิงกลาง

การกระทำผิดคดีจำหน่ายยาเสพติด หมายถึง การกระทำผิดซึ่งศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าจำเลยมีความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดเสพเรื่อย ๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ และสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความรวมถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรา ตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่ (พระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4)

ผู้ต้องขังหญิง หมายถึง ผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษเด็ดขาดซึ่งเป็นสตรีที่ต้องรับโทษในคดีความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

ทัศนสถานหญิงกลาง หมายถึง สถานที่พิเศษสำหรับควบคุม และดำเนินการกับผู้ต้องขังหญิงโดยเฉพาะ เป็นการแยกออกจากผู้ต้องขังชายโดยเด็ดขาด มีการดำเนินการในการควบคุม และการอบรมแก้ไขผู้ต้องขังตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ โดยมีเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเป็นหญิงเกือบทั้งหมด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี สภาพปัญหา เกี่ยวกับการกระทำผิดคดีจำหน่ายยาเสพติดของผู้ต้องขังหญิง
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นเหตุผลักดันให้ผู้ต้องขังหญิงต้องกระทำผิดคดีจำหน่ายยาเสพติด
3. ผลที่ได้จากการศึกษานี้ สามารถนำไปใช้ในการกำหนดมาตรการป้องกัน และ แนวทางแก้ไขการกระทำผิดคดีจำหน่ายยาเสพติดต่อไป